

01 ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Προϋποθέσεις και όχι απλουστεύσεις

Μια απάντηση που βοηθά τον ουσιαστικό διάλογο

■ του **Τάσου Βαρούνη**

Στο προηγούμενο φύλλο του *Δρόμου*, ο φίλος και συνεργάτης Γιάννης Ραχιώτης, εξέφρασε την κριτική του για τις απόψεις που προβάλλει η εφημερίδα σχετικά με το ζήτημα του ευρώ, των δυτικών ολοκληρώσεων και της αποχώρησης της χώρας απ' αυτές. Ο διάλογος είναι αναγκαίος και καλοδεχούμενος. Ειδικά στις μέρες μας όπου σημασία δεν έχουν μονάχα «γραμμές» και στόχοι αλλά επίσης αντιλήψεις και οπτικές. Η ειλικρίνεια, η ανοιχτότητα, ο ουσιαστικός και σοβαρός τρόπος αντιμετώπισης των θεμάτων, αποτελούν βεβαίως προϋποθέσεις για έναν τέτοιο διάλογο. Αρκετοί άνθρωποι έχουν αρθρογραφήσει κατά καιρούς στον *Δρόμο* σχετικά με το εν λόγω ζήτημα. Δεν είναι όλες οι προσεγγίσεις ταυτόσημες. Γι' αυτό και η απουσία μιας στοιχειώδους αναφοράς σε συγκεκριμένες απόψεις, συντάκτες και κείμενα είναι προβληματική.

Δύσκολα θα βρεθούν άρθρα που να θυμίζουν «την πιο εμβληματική θέση των αλήστου μνήμης ευρωκομμουνιστών». Είναι, πιστεύουμε, σαφής η εκτίμηση του *Δρόμου* ότι η παγκοσμιοποίηση δεν υπήρξε μια αντικειμενική εξέλιξη, δεν συνιστά θετικό μονόδρομο και ούτε η άρνησή της ορίζει κάποιου τύπου οπισθοδρόμηση ή καθυστέρηση. Αλλά και από πουθενά δεν προκύπτει μια στρατηγική του τύπου «να δώσουμε τη μάχη από τα μέσα».

Η ανάκτηση της κυριαρχίας είναι κομβικό ζήτημα που όμως θα περνά μέσα από μια διαλεκτική ρήξεων και πάντα σε συνάρτηση με τις πραγματικές καταστάσεις. Υπάρχουν πολλοί δρόμοι μετάβασης προς την απελευθέρωση, πολλές μεγάλες και μικρές στιγμές, δεν είναι «μια και έξω», αλλά μια ολόκληρη διαδικασία πολλαπλών μετασηματισμών, αλλαγής συσχετισμών εσωτερικά κυρίως, αλλά και προσμέτρησης των διεθνών όρων. Κάθε σχηματοποίηση και απλοποίηση δε βοηθά. Πολύ περισσότερο, η κυριαρχία θα έχει σχέση με τα περιεχόμενα, τις τομές, τις περιοχές και τα πεδία που θα την υποβασιάζουν και θα την οικοδομούν και όχι ως φραστικό παιχνίδι του «μέσα-έξω».

Ακόμα και το παράδειγμα για την εμπλοκή του '87 δείχνει μια μεγαλύτερη ποικιλία συγκρουσιακών επιλογών. Η Ελλάδα ως μέλος του ΝΑΤΟ, κινήθηκε εκτός ΝΑΤΟϊκού πλαισίου. Ή και περαιτέρω: Ήταν ο αυθεντικός «Ανήκομεν εις την Δύση» Καραμανλής που μάς έβγαλε το '74 από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ όχι πιεζόμενος από κάποια «δέσμευση» -όπως ο «Έξω από το ΝΑΤΟ» Παπανδρέου- αλλά από ένα πραγματικό και μαζικό κοινωνικό ρεύμα αντιαμερικανισμού (και βέβαια σε μια συγκυρία μεγάλων αντιθέσεων Ευρώπης-ΗΠΑ). Πέρα, λοιπόν, από το σπάσιμο κάθε δεσμού με το δυτικό κόσμο συνολικά, μια ρήξη που δεν ακολουθεί καμιά αντικειμενική και υποκειμενική δυναμική, θα μπορούσαν να δοκι-

μαστούν άλλα πράγματα.

Το να φύγει το ΝΑΤΟ από το Αιγαίο ή το να μην επεκταθεί η βάση της Σούδας. Το να μην υπογράφονταν κυρώσεις ενάντια στην Ρωσία ή το να προχωρούσε μια συμμαχία των χωρών του Νότου ενάντια στην γερμανική Ευρώπη. Αν θέλουμε να γίνουμε και πιο πεζοί, ακόμα και το δημοψήφισμα του 2015, υπήρξε μια από τις σημαντικότερες στιγμές αντίστασης και ανάταξης του ελληνικού λαού, χωρίς να τεθεί κανένα θέμα περί ΝΑΤΟ. Αν πάλι υπάρχει κάποιο σχέδιο που να αδιαφορεί ή να θέλει να ακυρώσει κάθε υποψία ευρωπαϊκής ή δυτικής διάστασης της χώρας, να τεθεί ως τέτοιο στα σοβαρά, προσφέροντας όμως κι έναν στοιχειώδη προσανατολισμό του «προς τα πού να πάμε και πώς;». Γιατί το να καταγράφεται απλά ότι υπάρχει η Ρωσία, η Κίνα και ο πολυπολικός κόσμος είναι σωστό αλλά δεν αρκεί για να ορίσει μια προοπτική.

Επιπλέον, ουδέποτε αντιμετωπίστηκε από το *Δρόμο* η Ε.Ε. ως ένα πλαίσιο «αλληλεγγύης, κοινών αξιών, κοινών συμφερόντων, δημοκρατικού κεκτημένου». Ακόμα και «ο χλευασμός της ανάκτησης της νομισματικής κυριαρχίας» αποτελεί καρικατούρα. Αν κάτι όντως κριτικάρουμε είναι η εμμονή σε συνθηματολογίες που τάχα ξεκλειδώνουν όλες τις πόρτες. Δεν προχωρούν έτσι τα πράγματα. **Η πορεία προς την απελευθέρωση, προς την διέξοδο της χώρας, απαιτεί μια συνολική ματιά για το περιεχόμενο του γενικού στόχου. Ταυτόχρονα, χρειαζόμαστε μια συνεξελικτική αντίληψη για την πρόωθηση πολιτικών και την οικοδόμηση δυνάμεων σε διάφορα πεδία και σφαίρες:** Πολιτικό, πολιτειακό, οικονομικό, παραγωγικό, γεωπολιτικό, σχέση

Η ανάπτυξη των αγώνων ακολουθεί τους δικούς της δρόμους και όχι τις συνταγές του «αντικειμενικά σωστού». Δεν υπάρχουν από τη μια οι πολιτικοί στόχοι κι από την άλλη τα υποκείμενα που ενδέχεται να τους υιοθετήσουν. Αυτό συνιστά μια εργαλειακή αντίληψη για τα κινήματα και τη λαϊκή έκφραση

ζωή δεν είναι οικονομικοτεχνικά σχέδια, ούτε υπάγεται σε αυτοματισμούς. Και οι αποφάσεις στην πολιτική έχουν τις δικές τους δυναμικές. Η όποια μορφή «αγωνιστική ηγεσία» και ειδικά στις συνθήκες της χώρας μας δεν θα είχε «απλά» να εφαρμόσει ένα οικονομικό σχέδιο αλλά να συμπαρασύρει έναν λαό σε μια πολύ δύσκολη μάχη. Αυτό προφανώς σημαίνει να εκτιμά καθαρά κάποια κομβικά ζητήματα, αλλά, επίσης, σημαίνει φρόνημα, συγκροτήσεις, κινήματα. Οι όροι γι' αυτά ελάχιστα απασχολούν τους χώρους της αριστεράς.

Τέλος, κι επειδή υπονοείται μια προσχώρηση στην «καταστροφολογία» ας το διευκρινίσουμε. Το ότι επτά χρόνια μνημονίου έχουν διαλύσει πολλές από τις πλευρές της υπόστασης του λαού και της χώρας δεν είναι καταστροφολογία αλλά καταστροφή. Το ότι οι όροι μιας διεξόδου καθίστανται έτσι δυσκολότεροι δεν παράγει αυτόματα «επιχειρήματα για τη συνέχιση του εγκλωβισμού», αλλά προτροπή για ανασυγκρότηση και προετοιμασία αυξημένων απαιτήσεων.

Λίγο πιο γενικά: Η ανάπτυξη των αγώνων ακολουθεί τους δικούς της δρόμους και όχι τις συνταγές του «αντικειμενικά σωστού». Δεν υπάρχουν από τη μια οι πολιτικοί στόχοι κι από την άλλη τα υποκείμενα που ενδέχεται να τους υιοθετήσουν. Αυτό συνιστά μια εργαλειακή αντίληψη για τα κινήματα και τη λαϊκή έκφραση. **Οι στόχοι ανακαλύπτονται, κατακτιούνται από τα όποια υποκείμενα σε μια πραγματική πορεία αγώνων και συμμετοχής.** Εδώ ίσως να εντοπίζεται και η βασική μας διαφωνία με τον Γιάννη Ραχιώτη. Ανάμεσα στον τίτλο του άρθρου του («Γιατί πρέπει, τώρα, να φύγουμε από τις δυτικές ολοκληρώσεις») και στην τελευταία φράση του («Οι δυνατότητες, λοιπόν, για μια ανεξάρτητη πολιτική υπάρχουν, μένει να δούμε αν η ελληνική κοινωνία μπορεί να αναδείξει τα ανάλογα πολιτικά υποκείμενα»), εμείς αναγνωρίζουμε ένα πρόβλημα, μια «αντίφαση».

Με όλα αυτά, προσπαθήσαμε να εξηγήσουμε το γιατί από τα πρωτοσέλιδα του *Δρόμου* απουσιάζουν τα μακρινάρια του τύπου «Έξω από την ΟΝΕ-Ε.Ε-ΕΚΤ-ΝΑΤΟ κλπ.». **Σε μια εποχή ανακατατάξεων, ας ψάξουμε τρόπους ώστε ο ευρωσκεπτικισμός και γενικότερα η αμφισβήτηση της παγκοσμιοποίησης να τροφοδοτήσουν γόνιμες εναλλακτικές και να συμβάλουν στην οικοδόμηση μεγάλων κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων.** Οι αιχμές μπορεί να βοηθούν αλλά μόνο στο πλαίσιο συνολικότερων κατευθύνσεων.

Σίγουρα πάντως όχι ως «σημαίες ευκαιρίας», ως «οριοθετήσεις» κομματικών συγκροτήσεων, ως όχημα για ανάδειξη «φορέων» στην πολιτική σκηνή.